

Tympiikö työ?  
Lopeta se! Täydellinen alan  
vaihtaminen voi onnistua  
myös kypsässä iässä.

# Ura takana, elämä edessä

TERHI NEVALAINEN, KUVAT: HANNA-KAISIA HÄMÄLÄINEN

**E**ntinen bisnesnainen Elvi Rangell on nyt onnellinen kuvataiteilija. Rangell ei itseään tarkkaan tiedä, miksi taidemaalarin ura alkoi vajaa kymmenen vuotta sitten vetää häntä puoleensa.

Kauppakorkeakoulusta valmistunut Rangell oli tuolloin hotelli Palacen toimitusjohtaja.

Hotelinjohtajuutta kesti 12 vuotta. 2000-luvun alussa Rangell teki täyskäännöksen.

– Olin voinut ryhtyä vain maalaamaan itsekseni, mutta sellainen ei ollut minua varten. Halusin ammatillaiseksi ja tahdoin hankkia koulutuksen tähän ammattiin, Rangell sanoo.

**VIISIVUOTISSUUNNITELMA** tuntui hyvältä ajatukselta. Rangell asetti itselleen aikarajan: ellei uusi ura kantaisi viiden vuoden päästä, olisi aika pohtia asia uusiksi.

Hän kävi ensin taidekoulu Maan iltalinjan ja suoritti sen jälkeen kolmivuotisen koulutuksen taideoppilaitos Alfa-Artissa.

– Vaatii aika paljon itseluottamusta ja omanarvontuntoa lähteä kouluttautumaan aikuisiällä aivan nolosta uudelle uralle. Se, että olin pitkään toiminut asiantuntijaorganisaatioissa, auttoi, Rangell sanoo.

Aikaraja on nyt täyttynyt. Rangell ei ka-

du valintaansa. Takana on jo useita yhteisiä yksityisnäyttelyitä.

– Taloudellinen tilanne on nyt toki erilainen kuin palkkatyössä ollessa. Mutta kyse on valinnoista. Tämä on sen arvoista.

**MONI ETSII ITSEÄÄN** ja pohtii ammatinvalintansa mielekkyyttä noin nelikymppisenä. Rangell muistuttaa, että alkuperäinen uravalinta on usein tehty pikemmin järjellä kuin tunteella. Jossakin vaiheessa voi sitten tulla ikävä, hankaava olo: oma elämä ei istu.

– Jos kotoa ei tule tukea ja itse on hieman epävarma, alan vaihto voi olla todella rankkaa. Varmaan varsinkin monet naiset antavat tällaisessa tilanteessa periksi ympäristön paineelle, Rangell arvelee.

Itse hän teki valintansa kertaheittotilla ja kokonaan. Kaikille menetelmä ei sovi. Rangell neuvoo uran vaihtoa harkitsevia miettimään, mikä on perimmäinen tyytymättömyyden syy. Onko se ehkä sittenkin olosuhteissa, ei alassa? Ja jos alan vaihto todella houkuttaa, voisiko sen tehdä pienin askelin, virkavapaalla tai työn ohessa opiskellen?

Valittamaan ei kuitenkaan kannata jäädä. Siihen ihmiselämä on liian lyhyt.

– Onneksi ei ole niin, että olisin tehnyt pitkän uran ikävää työtä ja vasta nyt päässyt taivaaseen. Olen aina ollut onnellinen siinä, mitä kulloinkin olen tehnyt. ●

## Papista käsikirjoittajaksi

– Olin aika hämmästyneenä, kun ensimmäinen tunninn mittainen elokuvakäsikirjoitukseni meni tuotantoon vuonna 1995, **Veli-Pekka Hänninen** muistelee.

Tuolloin hän oli virassa oleva pappi. Laman jäljiltä työyhteisöilmapiiri oli kirkkosakin hieman tunkkainen. Työoli oli välillä hukassa.

– Siihen aikaan oli jumalanpalvelus uudistuskin. Tuntui hassulta, kun kirkossa mietittiin koreografioita, vaikka olisi pitänyt katella mitä maailmassa todella tapahtuu.

**KIRJOITTAMINEN KIEHTOI.** Hänninen otti virkavapaata ja kävi Teatterikorkeakoulussa puolitoistavuotisen käsikirjoittajakoulutuksen. Teksteistä syntyi tv-sarjoja ja -elokuvia. Vähitellen alkoi tuntua, että uusi ura voisi kantaa. Vuonna 1998 Hänninen jätti papin työn lopullisesti.

– Oma ammatti-identiteetti on kymmenessä vuodessa muokautunut niin, että ei jospuutusta enää oikein muistakaan. Aina papusta käy mielessä, että onhan minulla tällainenkin jäsenkirja.

Tausta on kuitenkin vaikuttanut jollakin tavalla myös myöhempään uraan. Ensinteos oli nimeltään *Pastoraali* ja vuonna 2000 valmistui *Pieni pyhiinvaellus*. Papista kertoi myös **Aku Louhimiehen** ohjaama *Riisuttu mies*, joka tuli kuuluisaksi myös muista kuin elokuvallisista syistä. Hänninen ei hyväksynyt käsikirjoitukseen kuvausvaiheessa tehtyjä muutoksia, vei asian oikeuteen ja voitti.

**VALLAN JA USKON SUHDE** kiinnostaa Hännistä yhä. Siellä, missä on seurakunta, on valtaa: on aina joku, joka määrittelee muille, mihin ja miten kuuluu uskoa.

Häntä kiehtoo myös kirkon hierarkinen arvojärjestelmä ja sen rooli sijoittajana ja taloudellisena vaikuttajana.

– Monet hämmästyisivät, jos tietäisivät, kuinka paljon kirkon palaverissa puhutaan rahasta ja miten vähän jumalasta. Se on aika koominen lähtökohta. Siksi olen käyttänyt sitä usein.

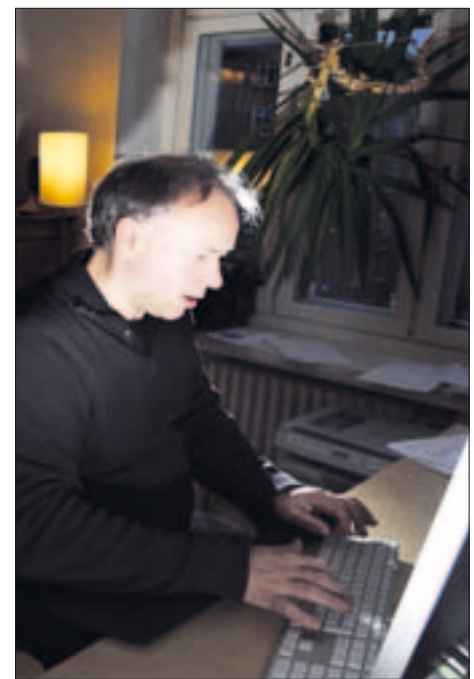
**ENTINEN ELÄMÄ EI** siis mennyt hukkaan. Se elää nyt uudella tavalla: uuden työn taustatähtenä.

– On hyvin vaikea ajatella, että olisi 19-vuotiaana ryhtynyt käsikirjoittajaksi ja pyörinyt vain saman alan ihmisten kanssa. Kun on jokin entinen elämä tai ura takana, se antaa kykyä ajatella, ettei minun todellisuuteni ole ainoa. Käsikirjoittajan pitää ymmärtää henkilön omassa maailmassaan. Eivät ne voi olla mitään nukkeja.

Miten entiset kollegat ovat suhtautuneet?

– Hirtehissä huumorilla. En ole koskaan kuullut mitään ikävää. ●

**Veli-Pekka Hännisen** mielestä käsikirjoittajan työ on enemmän häntä itseään kuin pappusta. Hänninen kirjoittaa nykyisin muun muassa Kotikatu-sarjaa.



## Puolet aikuisena kouluttautuvista vaihtaa uraa

Ammattialan vaihtaminen näyttää olevan monen suomalaisen haave. Aikuiskoulutustukea saavista suomalaisista miltei puolet eli 45 prosenttia kouluttautuu vaihtamaan alaa. Aikuiskoulutustukea myöntävä Koulutusrahasto selvitti asian *Sunnuntaisuomalaisen* pyynnöstä.

Aikuiskoulutustuelle kouluttautuvia houkuttavat eniten kaupalliset alat, hallinto- ja

toimistotyö sekä teollinen työ. Eniten entiseltä uraltaan haluavat pois humanistisilla aloilla ja terveydenhuollossa työskentelevät.

Aikuiskoulutustukea myönnettiin vuonna 2008 yhteensä hieman yli 30 miljoonaa euroa. Myönteisiä päätöksiä tehtiin 7300. Aikuiskoulutustukea voivat saada työsuhteissa olevat henkilöt ja yrittäjät. Koulutus voi olla tutkintoon johtavaa tai ammatillisesta lisäkoulutusta.

Työttömät eivät saa aikuiskoulutustukea, mutta he voivat päästä ammatilliseen työvoimakoulutukseen. Työ- ja elinkeinoministeriön ylitarkastajan **Seppo Larmon** mukaan tällä hetkellä noin 40 prosenttia ammatilliseen työvoimakoulutukseen osallis-

Hotelinjohtajasta kuvataiteilijaksi siirtynyt **Elvi Rangell** myöntää, että uudelleen-kouluttautuminen oli hetimitään raskasta. Uusi ura on kuitenkin kaiken vaivan väärti.

tuvista vaihtaa ammattialaa. Tämä tarkoittaa noin 10 000 henkilöä vuodessa. ●

Haastattelut:

**Heikki Pohja, toimitusjohtaja, Koulutusrahasto**  
**Hanna Halla, tiedottaja, Koulutusrahasto**  
**Seppo Larmon, ylitarkastaja, Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)**  
**Pirjo Harjunen, neuvotteleva virkamies, Tem**  
**Otti Vilijamaa, neuvotteleva virkamies, Tem**  
**Varpu Weijola, neuvotteleva virkamies, Tem**

## pieni • mielenosoitus

## Yrityksellä on oikeus suojata tietojään

Mielenosoittajana tietotekniikka-asiantuntija, tietokirjailija **Petteri Järvinen**.

**1. Yritys tarvitsee oikeuden ja keinot keskeisten liikesalaisuuksien suojelemiseen.** Tehtävä on vaikea, koska tiedot ovat lähes aina sähköisessä muodossa ja liikkuvat sähköpostilla. Ne taas kuuluvat viestintäsalaisuuden piiriin, joka on kansalaisen perusoikeus.

**2. Yrityksen nettiyhteys ja sähköposti on tarkoitettu ensisijaisesti työasioiden hoitamiseen.** Useimmat yritykset sallivat myös kohtuullisen yksityiskäytön, koska täyskieltoa ei voi kuitenkaan lainmukaisesti valvoa.



**3. Tällä hetkellä sähköposti on kaiken seurannan ulkopuolella.** Siten se tarjoaa helpon kanavan tiedostojen luovuttamaan lähettämiseen talosta ulos. Lex Nokiana tunnettu laki antaisi noin 100 merkittävimmälle yritykselle mahdollisuuden tarkkailla koneellisesti sähköpostin tunnistetietoja, ja jos epäilyttävää liikennettä havaittaisiin, tiedot tulisi antaa poliisille esitutkinnan käynnistämiseksi.

**4. Uusi laki on monen kompromissin tulos.** Se antaa yrityksille hyvin vähän valvontaoikeuksia verrattuna vaikkapa muihin pohjoismaihin.

## ● Kommentoi

► Oletko samaa vai eri mieltä kuin tämänkertainen pieni mielenosoitus? Esitä kommenttisi tekstiviestillä numeron 16323.

► Kirjoita viestin (enintään 160 merkkiä) alkuun ksml susu ja sitten mielipiteesi.

► Tekstiviestin hinta on 0,16 euroa. Julkaisemme kommentteja ensi numerossa.

## Lukijat kommentoivat edellistä aihetta

”Jos tämä länsimainen sairas rintojenpaltovontakulttuuri loppuisi, naiset varmasti imettäisivät enemmän.”

”On järkyttävää, että Suomessa äitiysneuvolatyötä tekevät terveydenhoitajat eivät kättilöt. Vain kättilöillä on ammattitaito myös itsesyhojaukseen.”

”Synnytyslaitoksella neuvottiin hyvin kun itse kysyin. Neuvolasta en saanut mitään apua, kun vauva hylki rintaa. Itse luin netistä ja kirjoista ohjeet.”

”Hurjaa jos imetykseen ei nykyään enää puututa! Sain vankan opetuksen imetyksestä opistoasteella opiskellessani Jyväskylässä terkkariksi 1990-luvulla.”

”Imetin poikaa vuoden ja seitsemän kuukautta. Olisin imettänyt kauemmin, mutta sanottiin, ettei maito ole enää ravinteikasta, vaan sokerialiitua ja vaurioittaa tervettä hampaita.”

”Kiitos! Rintamaito on vauvalle terveellisin vaihtoehto, samalla hän saa läheisyyttä. Lisää koulutusta hoitajille ja opastusta äideille!”



”Aivan totta. Rohkaisua olisin kaivannut minäkin jaksakseni rintaraivareita tuoreena äitinä, kun lapsi ei vain huolunut rintaa.”

## ● Omalla asialla!

► Onko mielessäsi UUSI pienen mielenosoituksen aihe? Kirjoita siitä osoitteeseen miellipiteet@sunnuntaisuomalainen.fi.

## rikka • ruuhonen



## Matti kukkarolla

Pääministeri **Matti Vanhasella** menee yksityiselämässä paremmin kuin politiikassa: ensin vieras mies pussaa julkisesti, ja sitten ex-naisystävän toiminnan tuloksena kilahtaa rahaa sekä Matin että valtion pussiin.

## Karu koski

JussiPussi-gaalassa Vanhasen poskea koski huulillaan mies nimeltä **Karukoski**. Vanhanen selvisi karusta tilanteesta kuin heteromies.

Rakkausrahaa maksamaan joutuneen ex-**Susan Kurosen** haave sukunimenvaihdosta toteutui vain puolittain; ei Vanhaseksi vaan Ruususeksi. Hänen mukaansa heidän parisuhteensa pääministerin päätavoite oli vain seksi.

Susan hautoi vain harhaa, Matti luvanut ei koskaan asettua Ruusus-tarhaan.

Tästä suivaantuneena Ruusunen kirjoitti kirjan *Pääministerin morsian* (Etukeno Oy). Kihlahaaveet vaihtuivat ensin kihlakunnan haasteisiin, sitten hovikelpoisuus hovioikeuteen. Ovioikeutta Vanhanen oli käyttänyt jo paljon aikaisemmin.

## Oja (la)sta allikoon II

Kirjan kustantajaksi höynäytyi **Kari Ojala**, jonka käräjäoikeudessa saama Etukeno-ovito muuttui hovissa takaisinmaksuksi.

Kuten tällä palstalla jo käräjäoikeuden jälkeen ennakoitiin, kustantaja ajautui Ojalasta allikoon. Ja taitaa ajaa Karille, jos asian käsittely jatkuu korkeimmassa oikeudessa.

Kustantajan mielestä sakko- ja korvaustuomio on käsittelemätön. Samalla linjalla on Ruusunenkin:

– Jos kerron omasta elämästäni, niin ei mahdu minun maalajärjkeen, miten se voi olla rikollista?

Vaun kun ei kertonut omasta elämästään.

Tuomittujen mielestä oikeuden päätös rajoittaa sananvapautta. Sananvapautta enemmän kyse oli älyvapaudesta. Ensioireita oli julkaista pelkät kirjan kannot. Siinä mediakin osoitti älyvapautta tekeillä tapahtumasta kansijuttuja.

Ojala halusi tietenkin, että kansa kirjaa ostaa, Ruusunen halusi rahan lisäksi kostaa. Mutta Rikkautta ex-rakkaudella -projekti toi rukkaset.

Ensin Susanilla oli Matti kainalossa, nyt se on kukkarossa – ja kukkarolla.

Pito-, hyvänäpito- ja julkisuuden ylläpitoyrittäjän on löydettävä uudet ansaintakeinot. Valittamiskierteessä olevalle seuraava yritys on valitus kolmanteen oikeusasteeseen.

## Tuntematon potilas

Jatketaan teatterilinjalta: piti taistella itsensä kanssa ihan tosissaan, että sai katsoituksen loppuun **Kristian Smedsin** ohjaaman *Tuntemattoman sotilaan* teatteri-tv-version viime viikonloppuna. Sota on hullua, mutta eri tavalla hullua kuin huutavat, pesukoneita päälle hakkaavat ja kuolaavat sotilasnäyttelijät.

Väiksin tuli mieleen **Jouko Turka** ja tämän seitsemän seinähullua veljestä -ohjaus.

Toisella kanavalla pyöri Vanhasen pussaaja Karukosken *Tyttö sinä olet tähti*. Ja eroa oli: kun Tuntemattomassa useimmat vuorosanat alkoivat peellä, nuorisokoukussa ne alkoivat veellä.

Näyttelijä **Eppu Salminen** kertoo uusimmassa kirjassaan Turkan ja **Jussi Parviaisen** hurjista opetusmetodeista TeatteriKORKEAKouluissa.

Suomalaisille ohjaajille voisi harkita hoitoonohjausta.

## Tuntematon elokuva

Paremmiin ei mene kotikulttuurissaakaan: **Neiti 15 vee** ottaa keskusteluyhteyden tutulla lauseella:

– Iskä annatko kymppin.  
– Miks?  
– Meen elokuviin.  
– Mikä on elokuvan nimi?  
Nimi on jotain, josta ei aikuinen mies ymmärrä mitään.  
– Mistä se kertoo?  
– En kerro!  
– Miks et?  
– Siksi, että sä haukut sen kuitenkin jonninjoutavaks hömpäks, ja multa menee fiilis.

**Pertti Ruuhonen** ●